

KONCERT
IZVAN
PRETPLATE

ODA VELIKOM MAJSTORU

Petak/18.12./19:30

Koncertna dvorana Lisinski

IVO LIPANOVIĆ dirigent

MIA PEČNIK klavir

BEETHOVEN

250
godina

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

150 godi
na

BEETHOVEN

250
godina

Petak/18.12./19:30
Koncertna dvorana Lisinski

ODA VELIKOM MAJSTORU
Koncert u povodu 250. obljetnice
rođenja Ludwiga van Beethovena

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
IVO LIPANOVIĆ dirigent
MIA PEČNIK klavir

LUDWIG VAN BEETHOVEN

3. koncert za klavir i orkestar u c-molu, op. 37	35'
Allegro con brio	
Largo	
Rondo: Allegro	
5. simfonija u c-molu, op. 67	32'
Allegro con brio	
Andante con moto	
Allegro (- attacca)	
Allegro	

IVO LIPANOVIĆ dirigent

Dirigent Ivo Lipanović, rođen u Dubrovniku, podrijetlom iz Lumbarde na Korčuli, dirigiranje je studirao na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Igora Gjadrova i kod Lovre pl. Matačića. Godine 1986. pobijedio je na natjecanju mladih dirigenata u Zagrebu te je iste godine, na poziv maestra Vjekoslava Šuteja, angažiran kao zborovoda i dirigent u Operi HNK-a u Splitu.

Od 1992. do 1998. ravnatelj je Opere HNK-a u Splitu i umjetnički ravnatelj glazbenog programa Splitskog ljeta. U Splitu je ravnao brojnim koncertima, baletima i opernim premijerama, među kojima se posebno ističu Verdijevi *Lombardijci*, *Falstaff*, integralna izvedba *Aide*, Bizetova *Carmen*, Straussova *Salome* te prva scenska izvedba i Hrvatskoj Berliozova *Faustova prokletstva*.

Gostuje u Operi HNK-a u Zagrebu, Operi HNK-a Ivana pl. Zajca u Rijeci te dirigira orkestrima Zagrebačke filharmonije, Simfonijskim orkestrom HRT-a, Dubrovačkim simfonijskim orkestrom, Varaždinskim komornim orkestrom, a u inozemstvu Simfonijskim akademskim orkestrom iz Seoula, Simfonijskim orkestrom Beneventa, Orkestrom opere iz Cagliarija, Orkestrom Arene u Veroni, Orkestrom Njemačke opere u Berlinu, Filharmonijskim orkestrom Nice, Simfonijskim orkestrom MDR-a iz Leipziga, Slovenskom filharmonijom i Simfonijskim orkestrom Slovenske radiotelevizije.

Godine 1998. prouzvodi i snima ciklus madrigala za djevojački zbor i instrumentalni ansambl *Spiriti eccellenti* hrvatskoga skladatelja Petra Bergama.

Od 1995. intenzivno nastupa u inozemstvu pa tako u Seoulu ravna premijerom Verdijeva *Don Carlosa*, u Državnoj operi u Ankari izvodi kantatu *Carmina Burana*, *Andreu Chéniera*, *Carmen* i *Fausta*, a u Italiji s velikim uspjehom debitira u Cagliariju Gounodovim *Faustom*, kao i u Sassariju Mascagnijevom *Cavalleriom rusticanom*. Tijekom 1996. u Veroni s pijanistom Aldom Ciccolinijem integralno izvodi Saint-Saënsove klavirske koncerte i Mendelssohnove simfonije.

Višegodišnji je docent i stalni gost dirigent u Teatro Lirico Sperimentale u Spoletu na specijalizaciji za mlade pjevače

i orkestralne glazbenike, gdje je dirigirao premijerama Gounodova *Fausta*, Massenetova *Werthera* i Figarova *pira*, kao i izvedbama *Cavallerie rusticane*, opere *Il segreto di Susanna* E. Wolf-Ferrarija i *Manon Lescaut* G. Puccinija.

U ožujku 2000. dirigira premijerom *Jevgenija Onjegina* u Operi u Nici s velikim opernim zvijezdama Barbarom Hendricks, Vladimirom Černovom, Zoran Todorovićem i Mattijem Salminenom, dok nakon uspješnog debija u listopadu 1999. u Deutsche Oper u Berlinu s Orffovom kantatom *Carmina Burana*, godine 2001. na dan Verdijeve smrti dirigira svečanu predstavu *Falstaffa*.

Nakon *Onjegina* u Nici započinje plodnu umjetničku suradnju sa sopranisticom Barbarom Hendricks. Zajedno koncertiraju u Švicarskoj i Francuskoj, a u listopadu 2003., nakon uspješnog koncerta u Zagrebu, ostvaruju veliku francusku turneju sa završetkom u poznatom kazalištu Châtelet u Parizu.

Od 2001. do 2003. generalni je glazbeni ravnatelj Državne opere u Ankari i festivala u Aspendosu.

Dobitnik je nagrade *Milka Trnina* Hrvatskog društva glazbenih umjetnika za 2003. godinu.

U Bresci 2004. dirigira *Madama Butterfly* u povodu 100. obljetnice završne verzije te Puccinijeve opere s ansamblima veronske Arene, a u Teatro Filarmonico u Veroni 2005. postavlja novu produkciju Verdijeve *Traviate*. Zadnjih nekoliko godina intenzivnije nastupa u hrvatskim opernim kućama, pa tako u sezoni 2007./2008. u sva četiri nacionalna kazališta dirigira premijerama: Gotovčeva *Ere s onoga svijeta* u HNK-u I. pl. Zajca u Rijeci, Puccinijeve *Manon Lescaut* u HNK-u u Splitu, Puccinijeva *Triptiha* u HNK-u u Zagrebu te Rahmanjinovljeva *Aleka* i Mascagnijeve *Cavallerie rusticane* u HNK-u u Osijeku.

Godine 2009. u Teatro Vittorio Emanuele u Messini ravna premijernom izvedbom Bizetove *Carmen*, a u Rijeci prouzvodi novu operu *Casanova* u Istri Alfija Kabilja.

U srpnju 2010. premijerno dirigira simfonijskim koncertima te operama *Cavalleria rusticana* i *Pagliacci* na festivalu Luglio musicale Trapanese na Siciliji, dok sljedeće godine dirigira premijerom Puccinijeve *Tosce*, a 2014. Bizetove *Carmen*.

Godine 2012. u HNK-u u Splitu za Muzički biennale Zagreb prouzvodi operu *Marsal* Silvia Foretića.

S Invom Mulom i Zagrebačkom filharmonijom za Virgin Records snimio je CD *Il bel sogno* s arijama Gounoda, Masseneta, Puccinija i Verdija, a s Elenom Mosuc i Zborom te Simfonijskim orkestrom HRT-a za Sony CD s arijama Rossinija, Bellinija i Donizettija.

Uz maestra Šuteja višegodišnji je dirigent humanitarnog spektakla *Opera pod zvijezdama* na zagrebačkoj Šalati, a kasnije na Trgu kralja Tomislava, kao i mnogih koncerata Zagrebačke filharmonije na kojima su nastupale operne zvijezde José Carreras, Inva Mula i Denyce Graves.

Od 2007. samostalni je umjetnik nastanjen u Zagrebu, a od listopada 2014. postavljen je za ravnatelja Opere HNK-a u Splitu i ravnatelja glazbenog programa Splitskog ljeta.

Od 2014. u HNK-u u Splitu i na Splitskom ljetu dirigirao je premijernim izvedbama opera *Carmen*, *Samson i Dalila*, *Ernani*, *Turandot*, *Aida*, *Seviljski brijač*, *Moć sudbine*, *Nabucco* i *Rigoletto*, osmislio je i dirigirao mnogim koncertima, uključujući ciklus integralnih izvedbi klavirskih koncerata i simfonija L. van Beethovena, potom izvedbe Mozartova i Verdijeve *Rekvijema*, nastavio je projekt *Filharmonije budućnosti* s Glazbenom školom Josipa Hatzea te uspostavio suradnju s Umjetničkom akademijom u Splitu na koncertima na kojima sudjeluju studenti-instrumentalisti UMAS-a.

Dirigirao je i kao ravnatelj organizirao veliko gostovanje ansambala HNK-a iz Splita na Ljubljanskom festivalu 2019. s Verdijevom *Aidom*. U Pisi, Livornu, Lucci i Rovigu dirigirao je Verdijevu operu *Simon Boccanegra*, u Foggi i Lecceu *Fedoru* U. Giordana te u Teatru Bellini u Cataniji *Normu* V. Bellinija.

BEETHOVEN

250
godina

MIA PEČNIK klavir

Mia Pečnik (Zagreb, 2000.) osvojila je preko 60 pretežito prvih i posebnih nagrada na nacionalnim i međunarodnim natjecanjima (Italija, Španjolska, Mađarska, SAD, Njemačka, Belgija, Finska, Hong Kong, Austrija, Slovenija, Srbija). Za prva mjesta na državnim natjecanjima solistički i u klavirskom duu redovito osvaja *Oskare znanja*, a za prvo mjesto na državnom natjecanju 2019. nagrađena je i Nagradom *Baltazar*. Dobitnica je Nagrade grada Sveta Nedelja za posebna dostignuća na području glazbene kulture, a u 2019. i godišnje nagrade Mladi glazbenik godine koju dodjeljuje Zagrebačka filharmonija. U 2020. u sklopu 45. Samoborske glazbene jeseni osvojila je Nagradu Grada Samobora i Hrvatskog društva skladatelja za najbolju izvedbu skladbe hrvatskog autora. U istoj godini primila je i Nagradu *Ivo Vuljević* koju dodjeljuje Hrvatska glazbena mladež za sveukupno djelovanje mladih glazbenika

s naglaskom na najistaknutije umjetničko ostvarenje u 2020. godini.

Klavir počinje učiti s 8 godina u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog u Zagrebu u klasi prof. Ivanke Kordić. Škola je proglašava učenicom s najvećim brojem nagrada i koncerata u svojoj povijesti. Tijekom trećeg i četvrtog razreda srednje škole stipendistica je Grada Zagreba za izvrsnost.

U lipnju 2019. na prijemnom ispitu na *Hochschule für Musik und Tanz* u Kölnu prvoplasirana je između 300 kandidata te je trenutačno studentica trećeg semestra u klasi prof. Andreasa Frölicha.

U svibnju 2020. osvaja prestižnu njemačku stipendiju Fonda *Werner Richard - Dr. Carl Dörken* u sklopu koje će održati 6 koncerata u Njemačkoj tijekom 2021. godine. Pored toga, agencija Jensa G. Beckera iz Dortmunda je nakon audicije izabire za sudjelovanje u njihovom koncertnom programu *Best of North Rhine-Westphalia*, što joj omogućuje 13 solističkih recitala u 2022. godini.

Prvi nastup s orkestrom bilježi s 11 godina, a s 15 održava debi sa Zagrebačkom filharmonijom pod ravnanjem maestra Pavla Dešpalja. Sa Zagrebačkom filharmonijom nastupa i u Kuvajtu te u dvorani *Auditorium Akademije Santa Cecilia* u Rimu. Također nastupa s Orkestrom HNK-a u Osijeku, orkestrom *Bazzini Consort* u Brescii (Italija), u dvorani *Filharmonia Opolska* uz Young Symphony Orchestra u gradu Opoleu u Poljskoj, s Master-orkestrom u Veroni, u dva navrata sa Zagrebačkim solistima, sa Simfonijskim orkestrom HRT-a u finalu izbora za hrvatskog predstavnika Eurovizije mladih glazbenika te s orkestrom Festivala sv. Marka 2020. godine.

Solistički bilježi brojne nastupe od kojih su značajniji recitali u Budimpešti, Salzburgu, Beogradu, Madridu, Marbelli, Londonu, Krakovu, Katowicama, Vigu u Španjolskoj, a u SAD-u bilježi tri nastupa: u Kaufman Music Centeru te u dva navrata u Carnegie Hallu u New Yorku (Weill Recital Hall).

Snimala je za HRT, Mađarsku televiziju i RTL.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

3. koncert za klavir i orkestar u c-molu, op. 37

Razdoblje između siječnja 1803. i ožujka 1804. **Ludwig van Beethoven** (1770. - 1827.) proveo je u *Theateru an der Wien*, za koji je pisao novu operu (libreto *Vestina vatra* ubrzo se pokazao neuvjerljivim, pa se skladatelj okrenuo *Leonori*, budućem *Fideliju*). Već prvog proljeća kazalište je Beethovenu ponudilo dvoranu za autorski koncert. Priredba je održana 5. travnja 1803. godine: uz *Drugu simfoniju*, op. 36, u toj prigodi praižveden je i oratorij *Krist na Maslinskoj gori*, op. 85 te *Treći klavirski koncert*, op. 37 (a na programu se našla i *Prva simfonija*, op. 21).

Beethovenu je dugo trebalo da dovrši *Treći koncert*. Prve skice nalazimo u lipnju 1796., a praižvedba je prvotno planirana za skladateljev autorski koncert 2. travnja 1800. godine; Beethoven je, međutim, tada prekinuo rad na djelu te izveo starije koncertantno ostvarenje. Skladbi se vratio za izvedbu u sklopu koncerta *Tonkünstler-društva* u *Hofburgtheateru* u travnju 1802. godine. Kada je koncert otkazan, Beethoven je ponovno posustao, zaključivši *Koncert* tek za spomenutu prigodu 1803. godine.

Pokus za cjelokupni program održan je na dan koncerta. U pet izjutra Beethoven je još uvijek ispisivao dionice trombona za oratorij; pokus je počeo u osam, a trajao do pola tri poslijepodne, kada je knez Lichnowsky donio hranu i vino. Knez je potom zatražio još jednom cjelokupnu izvedbu oratorija i pokus je napokon završio u šest poslijepodne.

Iako su orkestralne dionice *Koncerta* bile ispisane, solistička dionica nije bila dovršena, zbog čega je Beethoven na samoj izvedbi improvizirao pojedine dijelove. Skladateljev prijatelj Ignaz von Seyfried, koji je Beethovenu okretao note na izvedbi, kasnije se sjećao: "Nisam vidio gotovo ništa osim praznih listova notnog papira; od stranice do stranice tek nekoliko egipatskih hijeroglifa koje nisam znao dešifrirati, zabilježenih kao uputnice za izvedbu... Davao mi je tajne znakove kad bi došao do kraja stranice, a moja ga je teško prikrivana nervoza jako zabavljala...". Koncert se Beethovenu pokazao prilično lukrativnim. *Druga simfonija* je, međutim, prihvaćena prilično loše.

Stanovite dorade djela i zapis klavirske dionice Beethoven je učinio do lipnja 1804. godine. Tada je djelo izveo njegov učenik Ferdinand Ries (1784.-1838.). On je kasnije zabilježio: "Klavirska dionica nikad nije bila ispisana u partituru; Beethoven ju je za mene ispisao na posebne listove notnog papira". Skladbu je Beethoven, u povodu objavljivanja tiskom potkraj 1804., posvetio pruskom knezu Luju Ferdinandu (1772.-1806.), uglednom vojniku i cijenjenom pijanistu te Beethovenovu velikom pokloniku.

Djelo ukazuje na zrenje skladateljeva stila. On sam o *Trećem* je govorio kao o dosezanju "nove i više razine". *Treći* je prvi autorov klavirski koncert skladan u molskom tonalitetu (*herojskom* tonalitetu c-mola) i prvi kojim se odalečio od klasičke tradicije prethodnih klavirskih koncertantnih ostvarenja. (Charles Rosen u *Klasičnom stilu* ipak će upozoriti kako *Treći* ima jasan uzor u Mozartovu koncertu KV 491 u istom tonalitetu, kojemu se Beethoven posebno divio.) Klavirska je dionica manje ornamentirana, a po karakteru je u stanovitom smislu "muževnija" - unatoč tadašnjem fortepianu koji još uvijek nije podnosio čvršći udar (Beethoven je, navodno, upravo zato gotovo čitavo vrijeme izvedbe držao pritisnutim pedal kako bi dobio koliko-toliko blještaviji ton).

Marija Bergamo zapisat će o ovom Beethovenovu koncertu: "... s *Trećim*, nastalim u ozračju *Eroice*, 'boljim' po njegovu vlastitom sudu, (Beethoven) je uspio pomiriti naizgled nespojivo: Zadržati koncertantnu privlačnost i izazovnost, ali je 'zašifrirati' u složenu, gustu mrežu simfonijski projektiranih motivičko-tematskih, sintaktičkih i značenjskih odnosa, a pritom otvoriti i predjele strastveno-borbeno-uzbuđenog patosa do tada nepoznate kvalitete. Formulu otkrivenu i provjerenu ovim koncertom nastavlja i *Četvrtim*...".

LUDWIG van BEETHOVEN

5. simfonija u c-molu, op. 67

Robert Schumann iskazao je najveću moguću pohvalu Beethovenovoj *Petoj*, zapisavši da unatoč tome što je ovo remekdjelo tako često na koncertnom podiju, djeluje "baš poput velikih prirodnih fenomena koji, bez obzira na učestalost pojavljivanja, uvijek ispunjavaju divljenjem i strahopoštovanjem. Ova simfonija nastavit će trajati dok god svijet i njegova glazba budu postojali".

Veličina Beethovenove *Pete* utemeljena je u početnoj četverotonskoj ćeliji u prva dva takta simfonije. Otkad je djelo napisano, ova četiri najpoznatija tona u povijesti glazbe izazivaju brojna programna tumačenja. Beethovenov prijatelj Anton Schindler (čijim tumačenjima ne bismo smjeli previše vjerovati), navodno je citirao skladatelja koji mu je povjerio da ovaj motiv predstavlja "Sudbinu koja kuca na vrata". Bez obzira na činjenicu da je Schindler više volio dobru priču od pravih činjenica, ovaj *sudbinski motiv* ima nesumnjivu glazbenu vrijednost. Beethoven ga je upotrijebio kao glazbenu praćeliju, klicu iz koje je generirao cjelinu četverostavačnog djela.

Beethoven je iste 1808. dovršio i *Petu* i *Pastoralnu* (*šestu*) *simfoniju* kao svojevrsnu antitezu prethodnom ostvarenju. 22. prosinca oba djela praizvedena su na skladateljevoj autorskoj večeri u Beču, koja je doživjela totalnu katastrofu. Bečom je tih dana vladala stravična hladnoća, a nakon što je platio dvoranu i glazbenike, Beethovenu je ponestalo novaca da osigura i grijanje u dvorani. Četverosatni glazbeni maraton bio je previše i za njegove najvjernije slušatelje, a skladatelj Johann Friedrich Reichardt, u počasnoj loži do kneza Lobkowitza koji je ponio posvetu *Pete*, zabilježio je: "Tako sjedasmo u onoj teškoj studeni od pola šest do pola deset, svakim trenutkom proživljavajući činjenicu da se čovjek brzo može zasititi dobrog, a još brže bučnog u životu".

150 godina

Petom simfonijom Beethoven je postavio herojsku vrstu simfonije (inauguriranu *Eroicom*), koja će postati nezaobilazni model za sljedeće generacije skladatelja - do današnjih dana.

"Zanimemimo pred ovim djelom!" - pledirao je već citirani Schumann, potičući nas da i sami umuknemo pred veličinom remekdjela o kojem je sve, pa možda i previše toga već i napisano i izrečeno. Naposljetku, ipak, ostavimo još samo nekoliko redaka E. M. Forsteru koji peto poglavlje novele *Howards End* (1910.) otvara sljedećom rečenicom: "Opće je poznata istina da je Beethovenova *Peta* najuzvišenija buka koja je ikad doprla do čovjekova uha".

A nekoliko posljednjih redaka ostavimo i E.T.A. Hoffmannu koji početkom 1810.-ih zaključuje: "*Peta* je jedno od najvažnijih djela majstora čiji status prvorazrednog instrumentalnog skladatelja više nitko ne može osporiti"; dodajući i o osjećajima koji još dugo nakon izvedbe prožimaju slušatelja: "Proći će još mnogo trenutaka dok (slušatelj) napokon ne uzmogne izaći iz onog čudesnog duhovnog kruga u kojem su ga, u tonskome obliku, okruživali i bol i blaženstvo".

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA
www.gad.hr

BEETHOVEN

250
godina

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

VIOLINE I. Orest Shourgot, koncertni majstor, Dunja Bontek**, Mario Bratković, Ivan Finta, Neven Manzoni, Kornelija Balaž, Davide Albanese, Lana Dominik, Marija Bašić, Korana Rucner Novak

VIOLINE II. Ana Paula Knapić-Franković*, Darko Franković**, Dragana Tomić, Sergii Vilchynskiy, Krešimir Bratković, Iva Kralj, Mirela Džepina Finta, Margareta Ugrin

VIOLĀ Lucija Brnadić*, Krešimir Ferencina**, Pavla Kovač Aleksandar Jakopanec, Igor Košutić, Marko Otmačić

VIOLONČELA Zita Draušnik**, Oliver Đorđević, Dora Kuzmin Maković, Emanuel Pavon

KONTRABASI Nikša Bobetko*, Emanuel Pavon, Antal Papp, Dubravko Palanović

FLAUTE Ana Batinica*, Matea Škarić Janković

PICCOLO Dani Bošnjak

OBOE Vittoria Palumbo, Katarina Grubić

KLARINETI Mario Fabijanić*, Rude Mimica

FAGOTI Matko Smolčić*, Petar Križanić

KONTRAFAGOT Aleksandar Čolić

ROGOVI Viktor Kiričenkov*, Zdravko Haubrih

TRUBE Marin Zokić*, Mario Lončar

TROMBONI Antonio Janković*, Marin Rabadan, Goran Glavaš

UDARALJKE Tomislav Kovačić*

NADZORNIK ORKESTRA Davor Čapković

* vođe dionica / ** zamjenici vođa dionica

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Oblikovanje i grafička priprema: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o. / Cijena: 5 kuna

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

JutarnjiLIST

START

VIJENAC

ZAGREB
medij

SPONZORI

WIENER
OSIGURANJE
VIENNA INSURANCE GROUP

BCC
SERVICES

NiKEL
NATURAL INNOVATIVE COSMETICS

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

PORSCHE
INTER AUTO